

Jolanta Karbowniczek, Klaudia Nowakiewicz

Zajęcia dodatkowe w przedszkolu

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 1,
209-222

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jolanta Karbowniczek
Akademia Ignatianum w Krakowie
Klaudia Nowakiewicz
Przedszkole Niepubliczne Akademia Przedszkolaka w Siewierzu

Zajęcia dodatkowe w przedszkolu

Additional Classes in the Kindergarten

Zajęcia dodatkowe to zaplanowane, uporządkowane działania realizowane w formie kół zainteresowań i zespołów artystycznych, jest to także indywidualna praca dziecka nad doskonaleniem warsztatu twórczego, umiejętności, nad rozwijaniem uzdolnień kierunkowych oraz wyrównywaniem braków¹. Na tego typu zajęciach proponuje się dzieciom wszechstronne i atrakcyjne formy aktywności. Oprócz zajęć muzycznych realizujemy zajęcia techniczne, plastyczne, psychoedukacyjne, profilaktyczne, gry i zabawy oraz inne, które mogą odbywać się w przedszkolu lub poza nim. Warunkiem jest zapewnienie opieki nauczyciela, bądź odpowiednio przygotowanej kadry instruktorskiej².

Praca nieobowiązkowa, wykonywana w czasie wolnym, to działalność dziecka w obrębie przedszkola i poza nim, obejmująca zajęcia w organizacjach dziecięcych, kołach zainteresowań, w świetlicy, sali gimnastycznej lub na boisku czy też na placu zabaw. Zajęcia dodatkowe służą rozszerzeniu i pogłębieniu wiedzy, rozwijaniu zainteresowań nauką, sztuką, techniką i życiem społecznym³. Pełnią one przede wszystkim funkcję dydaktyczną (pogłębianie i utrwalanie wiedzy nabytej w przedszkolu) i wychowawczą (rozwój twórczej aktywności i samodzielności dziecka). A. Panek do tych funkcji zalicza:

¹ E. Jatulewicz, *Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży*, „Dyrektor Szkoły” (2008)4, s. 21.

² Tamże.

³ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2007, s. 328.

- pogłębianie uświadomienia politycznego, poszerzenie wykształcenia ogólnego dzieci oraz rozwijanie ich zainteresowań w różnych dziedzinach kultury, nauki, techniki, sztuki, wychowania fizycznego i sportu;
- rozwijanie aktywności i samodzielności dziecka oraz wciągnięcie go do udziału w życie społeczne;
- wykrywanie i rozwijanie indywidualnych twórczych uzdolnień, upodobań, talentów dzieci w różnych dziedzinach kultury;
- organizowanie wolnego czasu tak, aby spędzały go w sposób kulturalny;
- organizowanie rozrywek przyczyniających się do wzmocnienia zdrowia, oraz sprawienie, aby dziecko czerpało radość z codziennego życia⁴.

Na funkcje tego typu zajęć nie należy patrzeć tylko od strony ich związku z procesem nauczania, ale także z perspektywy pracy wychowawczej. Co do wychowawczej funkcji zajęć dodatkowych, pedagodzy kładą nacisk na metody rozwijające zainteresowania dzieci biorących w nich udział. Kolejną funkcją zajęć jest funkcja opiekuńcza, gdzie w trakcie zajęć przedszkolaki otoczone są opieką. Zajęcia pozaprogramowe to nie tylko forma pożytecznego spędzania czasu wolnego pod opieką osoby dorosłej, ale i metoda nauki samodzielnego gospodarowania nim. Zatem nie można ich traktować jako uzupełnienie nauczania i przygotowania do pracy zawodowej, ale należy dostrzegać samodzielną funkcję w kształtowaniu kreatywnej i pełnomocnej jednostki. M. Żelazkiewicz⁵ wymienione wyżej funkcje zajęć dodatkowych poszerza o następujące zadania:

- zapewnienie wychowankom odpoczynku oraz regeneracji sił fizycznych i psychicznych;
- sprawowanie opieki wychowawczej i częściowo dydaktycznej, głównie w stosunku do dzieci jej pozbawionych;
- kształtowanie różnorodnych zainteresowań oraz rozwijanie zdolności;
- pobudzanie do twórczej aktywności;
- uspołecznianie jednostki i wdrażanie jej do działania zespołowego, motywowanie do pełnienia istotnych ról społecznych;
- indywidualne ukierunkowanie rozwoju dziecka;
- wzmacnianie pozytywnego stosunku do przedszkola, rozwijanie więzi z wychowawcą.

Z kolei J. Pięta wyróżnia cztery podstawowe funkcje zajęć pozalekcyjnych⁶:

⁴ A. Panek, *Zajęcia pozalekcyjne w reformowanej szkole – oczekiwania, a rzeczywistość*, Kraków 2002, s. 22.

⁵ M. Żelazkiewicz, *Skuteczność wychowawcza innowacji w zajęciach pozalekcyjnych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” (1990)5, s. 22.

⁶ J. Pięta, *Pedagogika czasu wolnego*, dz. cyt., s. 60–61.

- wypoczynku – czyli regeneracji sił fizycznych i psychicznych, przywracających zdolność do sprawnego działania;
- zaspokajanie braków, które wynikły niekoniecznie ze zmęczenia, lecz po prostu z sytuacji, w jakich przebywaliśmy ostatnio;
- samokształcenia – czyli budowanie trwałych wartości w umyśle dziecka, opieranie się na uzyskanej wcześniej wiedzy;
- działalności społecznej – przy dziecku – pozycji aktywisty, organizatora lub wykonawcy poszczególnych zadań.

R. Winiarski dokonuje jeszcze innej klasyfikacji funkcji zajęć dodatkowych, dzieląc je na:

- wypoczynkowe – odnowa, regeneracja sił fizycznych i psychicznych;
- rozrywkowe – dostarczanie rozrywki i przyjemności;
- katartyczne – odreagowanie napięć i uwalnianie złych emocji;
- zdrowotne – pielęgnacja zdrowia, zapobieganie chorobom;
- edukacyjne – nabywanie nowych umiejętności i kształcenie umysłu oraz ciała;
- społeczne – tworzenie więzi międzyludzkich, integracja społeczna;
- estetyczne – dbałość o wygląd zewnętrzny;
- adaptacyjne – umiejętność przystosowywania się do zmieniających się warunków;
- emocjonalne – dostarczanie emocji, mocnych wrażeń i przeżyć;
- kompensacyjne – wyrównywanie braków i niedoborów np. ruchu⁷.

Wszystkie wyżej zaprezentowane funkcje powinny mieć odzwierciedlenie w przedszkolu oraz poza nim. W pracy wychowawczo-dydaktycznej nauczyciela istotna jest optymalizacja i różnicowanie zasad, metod, form pracy, środków dydaktycznych oraz uwzględnianie przede wszystkim indywidualnych predyspozycji dziecięcych, rozwijanie zdolności poznawczych oraz zainteresowań.

Zajęcia pozaprogramowe mające cechy działalności społecznej różnią się w sposób zasadniczy od innych podejmowanych w czasie wolnym. Zaspokajają one potrzebę współżycia międzyludzkiego, potrzebę dokonywania rzeczy o znaczeniu publicznym, poznawania świata oraz potrzebę „bycia pożytecznym”, zrobienia czegoś dla siebie i dla innych, a także na pożytek swojego otoczenia.

Rodzaje zajęć dodatkowych dla przedszkolaków

Realizację funkcji opiekuńczo-wychowawczej czasu wolnego wspomaga działalność placówek wychowania pozaprzedшкоlnego: dziecięcych domów kultury, pałaców młodzieży, międzyszkolnych ośrodków sportowych,

⁷ R. Winiarski, *Rekreacja i czas wolny*, Warszawa 2011, s. 24.

świećlic osiedlowych i innych. Zróżnicowana oferta programowa tych placówek realizujących zadania oświatowe, kulturalne i rekreacyjne sprzyja kształtowaniu osobowości, zdobywaniu różnorodnych umiejętności oraz rozwijaniu u najmłodszych ich intelektualnych i estetycznych zainteresowań.

We współczesnych przedszkolach obserwuje się zróżnicowanie programowe w zakresie organizacji zajęć dodatkowych. Ich dobór warunkowany jest przede wszystkim indywidualizacją i zainteresowaniami jednostki. J. Oździński wymienia ich następujące rodzaje:

- sportowe i rekreacyjne;
- plastyczno-ceramiczne;
- rytmiczno-muzyczne;
- warsztaty teatralne;
- językowe⁸.

Dziecko korzystające z tej różnorodności, a także z inspiracji rodziców oraz z ofert przedszkola ma szansę odkryć w sobie wiele możliwości twórczych. Rozwija swoje zdolności, pasje i talenty, nawiązuje nowe przyjaźnie oraz aktywnie uczestniczy w życiu społecznym.

Zajęcia językowe

Powszechnie znana jest opinia, iż naukę języków obcych powinno rozpoczynać się jak najwcześniej, gdyż dziecięcy umysł jest bardzo chłonny, a narząd mowy plastyczny i zdolny do bezbłędnego odtwarzania poznawanych obcojęzycznych słów. Nauka wtedy odbywa się zupełnie naturalnie i w związku z tym istnieje duża szansa na osiągnięcie w późniejszym okresie przez dziecko dwujęzyczności. Akwizycja języka w wieku dziecięcym nieodłącznie związana jest z procesem poznawania świata. Nie wymaga więc wysiłku, nauki na pamięć, wykonywania ćwiczeń gramatycznych oraz tłumaczenia. Wymaga natomiast uwagi poświęconej przez inne osoby, pozytywnych bodźców, skojarzeń, a po stronie dziecka: chęci porozumiewania się i wyrażania swoich potrzeb. Nauczanie języka obcego w wieku przedszkolnym odbywa się najczęściej w formie zabawy, stymulującej proste wypowiedzi oraz zdolności naśladowcze dziecka, z wykorzystaniem różnych pomocy: plansz tematycznych, słowników obrazkowych, środków audio oraz video. Zajęcia językowe to forma zabawy, w trakcie której dzieci poznają otaczający je świat w języku obcym.

Współcześnie najbardziej popularnym językiem obcym nowożytnym jest język angielski, natomiast szczególnie dużym zainteresowaniem cieszy się sposób nauczania tego języka według metody Helen Doron Early

English. Jest to prosta, naturalna metoda odpowiednia dla każdego dziecka. Dzięki niej przyswajają ono język obcy tak łatwo, jak własny. Dzieci wielokrotnie słyszą te same dźwięki w swoim otoczeniu, poznając ich znaczenie z kontekstu, w ten sposób najpierw rozumieją język, a następnie – zachęcane przez rodziców – zaczynają mówić. Metoda Helen Doron to 4–5 lat nauki języka mówionego dla niemowląt i młodszych dzieci oraz 3 lata nauki czytania i pisanie dla dzieci starszych.

Zajęcia plastyczno-ceramiczne

Celem warsztatów plastyczno-ceramicznych jest rozwijanie umiejętności manualnych dzieci, wzbogacenie wyobraźni i wrażliwości estetycznej, swobody w posługiwaniu się linią, plamą, kształtem i barwą na płaszczyźnie. Zajęcia uwrażliwiają na otaczającą rzeczywistość, światło, barwę, linie, fakturę, ruch i przestrzeń. Realizowane są w formie twórczej, rozwijającej fantazję zabawy⁹.

Zajęcia plastyczne umożliwiają poznanie różnorodnych technik plastycznych, pozwalają rozbudzić poczucie estetyki i zamiłowania do piękna. Zajęcia z ceramiki są okazją do zapoznania się z naturalnym tworzywem, jakim jest glina, którą kształtuje się przy użyciu różnych technik lepienia ręcznego. Technika zajęć ceramicznych jest: lepienie i formowanie z gliny, masy solnej, ciastoliny, plasteliny oraz masy papierowej.

Zajęcia rytmiczno-muzyczne

Zajęcia rytmiczno-muzyczne są aktywną formą obcowania dziecka z muzyką poprzez: ruch, śpiew, improwizację. Do zajęć rytmiczno-muzycznych zaliczamy:

- rytmikę;
- taniec;
- logorytmikę;
- śpiew;
- grę na wybranym instrumencie¹⁰.

Rytmika służy wszechstronnemu rozwojowi człowieka. Celem zajęć rytmiczno-muzycznych nie jest tylko dbanie o rozwój muzyczny czy fizyczny, ale przede wszystkim uczynienie dziecka twórczym, aktywnym, myślącym, wrażliwym i otwartym. Podczas zajęć rytmicznych wprowadzane są ćwiczenia, których celem jest rozwijanie twórczej inwencji. Należą do nich między innymi improwizacje ruchowe, śpiew i gra na

⁹ I. Buszkowski, K. Michalec, *Prace plastyczne rozwijające wyobraźnię*, Warszawa 2009, s. 9.

¹⁰ Informacje uzyskane z rozmowy z Panią mgr Grażyną Bańską, logopedą w PPP w Siewierzu, która prowadzi rytmikę i logorytmikę w Przedszkolu Niepublicznym Akademia Przedszkolaka (będąc jednocześnie jego właścicielem).

instrumentach, elementy tańców ludowych i współczesnych. Taniec, to zajęcia bardzo zróżnicowane, ich celem jest nauka i doskonalenie układów tanecznych, rozwój predyspozycji i zainteresowań, pełniejszy fizyczny rozwój połączony z nabyciem koordynacji ruchowej. Dzieci przedszkolne poprzez zajęcia taneczne ćwiczą koordynację ruchów i poczucie rytmu, rozwijają wyobraźnię oraz uzdolnienia taneczne.

Logorytmika to program (zbiór) ćwiczeń muzyczno-ruchowych, realizowanych z dziećmi z zaburzeniami mowy i zachowania. Logorytmika stanowi swoistą formę połączenia rytmiki i terapii logopedycznej. Wykorzystuje bowiem możliwość oddziaływania na sferę słuchową, słuchowo-ruchową i ruchową w ścisłym połączeniu z metodologią pracy logopedycznej. Jest jedną z metod stosowana w postępowaniu logopedycznym, oparta na rytmie muzycznym i tekstach słownych, zestrzajanych przez muzykę i łączonych z ruchami całego ciała. Logorytmika jest swoistą formą połączenia rytmiki i terapii logopedycznej. Na bazie ćwiczeń muzyczno-ruchowych stosuje się ćwiczenia słowno-ruchowe, których wiodącym składnikiem jest rytm. Naturalny i swobodny ruch, będący obok muzyki podstawowym motywem ćwiczeń, umożliwia realizację zajęć rytmicznych ze wszystkimi dziećmi, niezależnie od poziomu ich intelektualnego, ruchowego i muzycznego rozwoju. Głównymi elementami muzyki będącymi podstawą ćwiczeń i zabaw są: rytm, metrum, tempo i dynamika. Deficyt sprawności ruchowej u dzieci może obejmować różne sfery motoryki. Przejawia się on w zaburzeniach różnych rodzajów koordynacji, orientacji przestrzennej, kierunkowej i czasowej oraz napięcia neuromięśniowego.

Zajęcia sportowe i rekreacyjne

Ruch jest naturalną potrzebą dziecka w wieku przedszkolnym, przejawiającą się poprzez różnorodne formy aktywności. Stanowi istotny czynnik w jego rozwoju fizycznym. Przez formy aktywności ruchowej, doskonalimy poszczególne czynności ruchowe u dzieci, nabywamy zręczność, wyrabiamy szybkość, zwinność i wytrzymałość. Dzięki aktywności ruchowej mają one okazję do gromadzenia wielu doświadczeń psychoruchowych, do podniesienia ogólnej sprawności ruchowej, rozwijania twórczej inwencji za pomocą ruchu, a przede wszystkim nabywają przeświadczenie o potrzebie ruchu i wyzwalają radość z czynnego uprawiania sportu. Zaszczepione w dzieciństwie nawyki na pewno zapoczną w dalszym życiu każdego z nich. Do celów zajęć sportowych i rekreacyjnych zaliczamy¹¹:

- rozwijanie i doskonalenie ogólnej sprawności ruchowej poprzez różnorodne formy aktywności;
- nabywanie ogólnej sprawności i zwinności;
- doskonalenie umiejętności utrzymywania równowagi;
- wzmacnianie grup mięśniowych odpowiedzialnych za prawidłową postawę;
- doskonalenie umiejętności pokonywania coraz trudniejszych zadań ruchowych;
- doskonalenie wytrzymałości fizycznej;
- nabywanie umiejętności rozładowywania napięć i emocji;
- zdobywanie orientacji w bliższym i dalszym otoczeniu podczas spacerów i wycieczek;
- rozwijanie koordynacji ruchowej.

Wychowanie do rekreacji staje się obecnie jednym z podstawowych obowiązków opiekuńczo-wychowawczych wobec dziecka. Rodzina wprowadza je w świat zabawy, uczy podstawowych umiejętności sportowych przez atrakcyjne gry motoryczno–ruchowe. Czas wolny spędzony wspólnie stanowi okazję do bliskich i stałych kontaktów rodziców z dzieckiem, do wspólnego przeżywania, poznawania i odkrywania. Wiek przedszkolny jest wyjątkowy pod każdym względem. Stanowi złoty okres rozwoju dziecka, okres intensywnego rozwoju sprawności fizycznej, nabywania wielu umiejętności, które dają mu poczucie panowania nad własnym ciałem. Dziecko z łatwością opanowuje takie czynności, jak: jazdę na nartach, łyżwach, wrotkach, na rowerze, szybko uczy się reguł różnych gier i zabaw ruchowych. Jest to możliwe dzięki stworzeniu mu zewnętrznych warunków i okazji do pełnej aktywności ruchowej, ale przede wszystkim dzięki stworzeniu możliwości samodzielnego próbowania, eksperymentowania i doświadczania¹².

Wychowanie do rekreacji ruchowej sprzyja integracji rodziny poprzez specyficzne sytuacje zabawowe. Dzieci ze swoją naturalną potrzebą motywują rodziców do aktywności ruchowej. Otwartość opiekunów na dziecięce potrzeby oraz umiejętne ich zaspokajanie, jednocześnie przy wspólnej realizacji, sprzyja rozwijaniu rekreacji ruchowej w rodzinie.

Do zajęć sportowych i rekreacyjnych w wieku przedszkolnym, oprócz gier i zabaw ruchowych zaliczamy także uczestnictwo dziecka w profesjonalnych zajęciach. Należą do nich: sztuki walki, piłka nożna, koszykówka, pływanie, gimnastyka artystyczna i wiele innych propozycji zależnych od indywidualnych potrzeb dziecka oraz pomysłowości rodziców.

¹² Tamże, s.7.

Warsztaty teatralne

Zabawy teatralne to elementarny element pracy wychowawczo-dydaktycznej nauczyciela przedszkola. Teatr będący syntezą sztuk, wykorzystuje wszelkie środki wyrazu artystycznego, charakterystyczne dla różnych rodzajów twórczości. Kontakt dzieci z teatrem to nie tylko uczestnictwo w spektaklach teatralnych, ale przede wszystkim zabawa w teatr. Rozbudzanie zainteresowania teatrem, odkrywania w sobie naturalnych predyspozycji i uzdolnień skłania do samodzielnej twórczości i działania. Dziecko w wieku przedszkolnym ma naturalną dla swojego wieku i etapu rozwoju potrzebę wyrażania ekspresji twórczej: w mowie, ruchu, geście, rysunku, śpiewie. Z uwagi na to, że w placówkach prowadzone są zajęcia aktywizujące spontaniczną kreatywność, zabawa w teatr może być jak najbardziej interesującym i wyrazistym efektem tej pracy, ujawniającym doświadczenia i osiągnięcia najmłodszych, a także wszechstronnie i innowacyjnie wpływającym na ich rozwój. Teatr jest rzeczywistością wyjątkową, w której wszystko może się zdarzyć, a odtwórca roli ma okazję realizować swoje marzenia, by stać się kimś innym. Wprowadzenie w świat sztuki poprzez zabawy teatralne przynosi wiele korzyści, rozwija wyobraźnię, doskonali mowę, która staje się wyrazista i melodyjna, sprzyja umuzykalnieniu, rozwija płynność ruchów oraz zwiększa poczucie własnej wartości. Jest również okazją do wspaniałej zabawy, dającej wiele satysfakcji. Udział dzieci w odtwarzaniu treści utworu skłania je do zapamiętywania, koncentrowania uwagi na określonej działalności, kulturze mówienia i zachowania się. Podczas zajęć z tej dziedziny przedszkolak może dowiedzieć się, w jaki sposób powstaje sztuka teatralna, wzbogacić swój słownik o takie pojęcia, jak np. reżyser, rekwizyty, dekoracja, kostiumy, ruch sceniczny, drama czy pantomima. Zabawy w teatr wywierają duży wpływ na postawy społeczno-moralne dzieci, wyostrzają zmysł obserwacji, kształtują osobowość i rozładowują nagromadzone emocje. Każde dziecko w wieku przedszkolnym pragnie sukcesu i uznania. To właśnie przedszkolne zajęcia teatralne stwarzają ku temu najlepsze warunki. W wychowaniu trzeba kłaść duży nacisk na przeżycia emocjonalne – uczyć cieszyć się i smuć, dostrzegać dobro i zło. Dziecko wcielając się w daną postać przeżywa losy bohaterów literackich, utożsamia się z nimi, często naśladując ich postępowanie. Dobra, radosna zabawa, w której można dostrzec przekazywane wartości wychowania teatralnego może być dla najmłodszych, nauczycieli i rodziców wielką niepowtarzalną atrakcją.

Współpraca rodziców i nauczycieli w organizowaniu czasu wolnego dzieci

216 Prawidłowa organizacja czasu wolnego sprzyja procesowi wychowania i socjalizacji. Aby zagwarantować prawidłowy rozwój dzieci

przy wypełnianiu im czasu wolnego przedszkole musi ściśle współpracować z rodzicami.

Wychowanie dzieci w pierwszej kolejności należy do rodziców. Jednak w dobie zachodzących zmian społecznych, rozwoju technologii, komputeryzacji, wydłużenia czasu pracy i innych czynników, rodzice w większości nie dysponują czasem wolnym, który w całości mogliby i pragnęliby poświęcić swoim najbliższym. Dlatego w inicjatywę zagospodarowania czasu wolnego powinno włączyć się przedszkole, jako placówka mająca na celu opiekę, wychowanie i edukowanie oraz dbanie o harmonijny i wszechstronny rozwój. Dlatego też w przedszkolu należy organizować takie zajęcia pozaprogramowe, które w atrakcyjny sposób wypełnią czas wolny, przyczyniając się do rozwoju dziecięcych zdolności poznawczych i zainteresowań. Należy zadbać o to, aby najmłodszy nie byli tylko widzami/obserwatorami, lecz kreatywnymi i aktywnymi realizatorami. Zadaniem przedszkola w tym zakresie jest wychowanie dzieci do czasu wolnego oraz planowanie różnych form racjonalnego korzystania z tego czasu. Należy podkreślić także, że styl wychowawczy, atmosfera życia w rodzinie decydują o tym, w jaki sposób dziecko wykorzysta zdobyty wachlarz doświadczeń, jak ukształtują się jego ideały i uczucia¹³. U podstaw życia rodzinnego powinny znaleźć się wartości aksjologiczne: uczciwość, pracowitość, życzliwość dla osób bliskich i całego otoczenia. Rodzice powinni je wdrażać poprzez:

- własny przykład – sposób zabawy, empatia, wzajemne poprawne relacje, stosunek do obowiązków, do rówieśników, do rozrywki;
- stworzenie dzieciom warunków, w których w sposób naturalny natrafiać będą na wartościowe treści i formy zabawy, nauki czy pracy;
- kontakt z dzieckiem – zostawiając mu znaczną i wciąż rosnącą swobodę, samodzielność i wolność.

W procesie wychowania i nauczania ważne jest to, aby wspomniane powyżej dwie, najważniejsze instytucje wychowawcze, rodzina i przedszkole, podjęły dialog, wzajemnie się uzupełniały, wspierały oraz systematycznie współpracowały ze sobą, racjonalnie wypełniając dziecku jego wolne chwile. Należy pamiętać o tym, że czas wolny powinien być przeznaczony przede wszystkim na zabawę.

Nauczyciel chcąc poznać opinię rodziców na temat sposobów jego spędzania czasu wolnego z dziećmi może na jednym ze spotkań zbiorowych z rodzicami w przedszkolu zaproponować niżej przedstawiony kwestionariusz ankiety do wypełnienia.

¹³ J. Raczkowska, *Jaka jesteś rodzino?*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” (1997)2, s. 2–9.

KWESTIONARIUSZ ANKIETY DLA RODZICÓW

Drodzy Rodzice!

Uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na zamieszczone pytania. Uzyskane opinie i informacje mają charakter wyłącznie anonimowy i zostaną wykorzystane jedynie w celach naukowych. Aby poprawnie wypełnić poniższy kwestionariusz ankiety, należy zaznaczyć jedną lub kilka odpowiedzi. W niektórych rubrykach można wpisać odpowiedź własną.

1. Czym zajmuje się Państwa dziecko w wolnym czasie?

- a) bawi się,
- b) ogląda telewizję,
- c) uczęszcza na dodatkowe zajęcia organizowane poza przedszkolem,
- d) interesuje się literaturą dziecięcą,
- e) spędza czas przed komputerem,
- f) zajmuje się czymś innym (proszę wpisać)

2. Jakie są obszary zainteresowań Państwa dziecka?

- a) sport,
- b) plastyka,
- c) słuchanie bajek, baśni,
- d. komputer,
- e) muzyka,
- f) film,
- g) kolekcjonowanie,
- h) inne (jakie? wpisać)

3. Ile czasu poświęcają Państwo każdego dnia na rozwijanie zainteresowań swojego dziecka?

- a) więcej niż godzinę,
- b) godzinę,
- c) pół godziny,
- d) kilkanaście minut i mniej.
- e) wcale nie poświęcamy.

4. Kto Państwa zdaniem ma największy wpływ na rozwijanie zainteresowań dziecka?

(proszę wybrać jedną odpowiedź)

- a) nauczyciele
- b) rodzice
- c) rówieśnicy
- d) zajęcia dodatkowe
- e) inne (jakie?)

5. Czy znają Państwo ofertę zajęć przeznaczonych dla dziecka w przedszkolu i poza nim?

- a) tak
- b) nie

6. Czy oferta zajęć odbywających się poza przedszkolem odpowiada potrzebom i zainteresowaniom Państwa dziecka?

- a) zdecydowanie tak
- b) tak
- c) nie
- d) zdecydowanie nie
- e) nie jest mi znana

7. W jakich zajęciach dodatkowych w przedszkolu bierze udział

Państwa dziecko? (wpisać)

.....

8. W jakich zajęciach organizowanych poza przedszkolem uczestniczy Państwa dziecko?

a) zajęcia z języka obcego: (podkreślić właściwą odpowiedź)

– język angielski

– język niemiecki

– język francuski

– inny (wpisać jaki)

– nie uczęszcza wcale

b) rytmikę,

c) taniec,

d) tenis,

e) basen,

e) szkoła muzyczna,

f) ognisko muzyczne,

g) prywatne lekcje muzyki,

f) inne (jakie? wpisać)

9. Ile razy w tygodniu uczestniczy Państwa dziecko

w zajęciach dodatkowych:

a) codziennie (wpisać rodzaj zajęć)

b) pięć razy w tygodniu (wpisać rodzaj zajęć)

c) cztery razy w tygodniu (wpisać rodzaj zajęć)

d) trzy razy w tygodniu (wpisać rodzaj zajęć)

e) dwa razy w tygodniu (wpisać rodzaj zajęć)

f) raz w tygodniu (wpisać rodzaj zajęć)

g) co dwa tygodnie (wpisać rodzaj zajęć)

h) raz w miesiącu (wpisać rodzaj zajęć)

i) nie uczestniczy wcale w takich zajęciach (dlaczego?)
.....

10. Które zajęcia przynoszą dziecku najwięcej satysfakcji?

- a) muzyczne,
- b) sportowe,
- c) językowe,
- d) plastyczne,
- e) komputerowe,
- f) inne (jakie?)

11. W jakim celu Państwa dziecko uczęszcza na zajęcia dodatkowe?
(proszę wpisać)
.....
.....

12. Według Państwa w ilu zajęciach dodatkowo płatnych dziecko pięcioletnie powinno uczestniczyć:

- a) w jednym,
- b) w dwóch,
- c) w trzech,
- d) w czterech,
- e) w pięciu i więcej,
- f) nie powinno uczestniczyć wcale.

13. Czy częstotliwość prowadzenia zajęć dodatkowych odpowiada rozwojowi i potrzebom dziecka?

- a) zdecydowanie tak,
- b) raczej tak,
- c) raczej nie,
- d) nie,
- e) nie mam zdania,

14. W jakim stopniu prowadzone zajęcia dodatkowe spełniają oczekiwania Państwa? Proszę ocenić w skali 1 do 6, gdzie 1 – oznacza bardzo niewielki stopień, 6 – bardzo duży stopień.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- f) 6

15. Czego oczekują Państwo od dziecka po odbyciu przez niego zajęć dodatkowych? (wpisać)

.....
Dziękuję za wypełnienie kwestionariusza

Bibliografia

Buszkowski I., K. Michalec, *Prace plastyczne rozwijające wyobraźnię*, Żak, Warszawa 2009.

Jatulewicz E., *Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży*, „Dyrektor Szkoły” (2008)4.

Kielbasiewicz-Drozdowska I., W. Siwiński, *Teoria i metodyka rekreacji*, Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego im E. Piaseckiego, Poznań 2001.

Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Żak, Warszawa 2007.

Owczarek S., *Gimnastyka przedszkolaka*, WSiP, Warszawa 2011.

Panek A., *Zajęcia pozalekcyjne w reformowanej szkole-oczekiwania, a rzeczywistość*, Wyd. Naukowe AP, Kraków 2002.

Pięta J., *Pedagogika czasu wolnego*, „DrukTur”, Warszawa 2004.

Raczkowska J., *Jaka jesteś rodzino?*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” (1997)2.

Winiarski R., *Rekreacja i czas wolny*, Łośgraf, Warszawa 2011.

Żelazkiewicz M., *Skuteczność wychowawcza innowacji w zajęciach pozalekcyjnych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” (1990)5.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie rodzaju zajęć dodatkowych oraz ukazanie współpracy rodziców z nauczycielem przedszkola w organizowaniu czasu wolnego, który może być wykorzystany ciekawie, twórczo i kreatywnie. Obecnie coraz bardziej powszechne staje się zapisywanie dzieci na zajęcia dodatkowe. Oferta wielu placówek wychowania przedszkolnego również jest bardzo urozmaicona. Zajęcia te niewątpliwie mają wiele zalet – dzięki nim dzieci mogą wzbogacać swoją wiedzę, rozwijać pasje i zainteresowania, zawierać nowe znajomości. Warto jednak pamiętać o tym że, aby korzystnie oddziaływały na dziecko trzeba zachować rozsądek i umiar w ich doborze, upewnić się, czy chce w nich uczestniczyć i czy nie stanowią one dla niego dodatkowego obciążenia. Wielu rodziców wychodzi z założenia, że abstynencja dziecka w tego typu zajęciach jest zaniedbywaniem jego rozwoju a czasem także nawet nie spełnianiem ich aspiracji. Zajęcia dodatkowe mają zatem na celu stymulowanie rozwoju, ułatwianie startu w przyszłość, odkrywanie pasji i talentów, realizację dążeń i zamierzeń. Decyzję warto podejmować wspólnie, choć dziecko powinno mieć tutaj głos decydujący. Zajęcia tego typu nie tylko mają dostarczać korzyści edukacyjnych, ale przede wszystkim sprawiać przyjemność.

Przedszkole to placówka oświatowa oferująca zajęcia dodatkowe, które stanowią wszechstronną i atrakcyjną formę aktywności dziecka, służą rozwijaniu zainteresowań nauką, sztuką, techniką i życiem społecznym.

Słowa kluczowe: zajęcia dodatkowe, formy aktywności, zainteresowania, rodzaje zajęć, dzieci w wieku przedszkolnym.

Additional Classes in the Kindergarten

Summary

Nowadays, enrolling children in additional classes is becoming more and more common. The program of many pre-school institutions is also very diversified. These activities undoubtedly have a lot of advantages, thanks to them children can enrich their knowledge, develop their passions and interests as well as make new acquaintances. It is worth to remember though that in order for them to have a positive impact on the child, it is required to keep common sense and moderation in their selection, make sure that the child wants to participate in them and that they are not an additional burden for him. Many parents assume that refusing to enroll their children in such classes means neglecting their development and will cause the child to lag behind other children. As a result, even one years-olds learn foreign languages because the sooner the better. All of that is supposed to stimulate their development, facilitate their start in the future, help in discovering their passions and talents. This decision is worth to be taken altogether, however, the child should have the casting vote here as additional classes are not only to provide educational benefits, but most of all, give pleasure. Kindergarten is an educational institution offering additional classes that are versatile and attractive form of child's activity. They serve the purpose of developing children's interests in science, art, technology and social life. They fulfil the didactic and the educational function. The purpose of this article is to present types of additional classes and to show the cooperation between parents and the teacher in organizing free time that may be utilized in a very creative, original and constructive way.

Keywords: additional classes, forms of activity, interests, types of classes.